

**Порядок роботи студентів 2-го курсу («середня освіта», 2019/2020 н. р.)
з вивчення курсу «ОСНОВИ ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВА»
на період карантину з 12 березня по 24 квітня 2020 р.**

Завдання:

1. Самостійно опрацювати матеріали до лекцій, що мали відбутися у період карантину. Для отримання доступу до них необхідно мати (або створити) електронну пошту gmail.com, списки поштових адрес старости груп мають надіслати на o.vinnychenko@gmail.com. З можливими питаннями та консультаціями звертатися до лектора через чат фейсбуку (прохання робити це під справжніми іменами і прізвищами).

2. Самостійно опрацювати джерела (література має допоміжне й довідкове значення) до семінарських занять 2 і 3 (теми подані нижче).

3. До кожного з цих семінарських занять кожен студент на підставі опрацьованих джерел має підготувати есе (обсягом до 5 сторінок) на такі теми:

Есе по темі 2 – на власний вибір обрати двох князів (не обов'язково з числа вказаних у темі семінарського заняття), які в літописі зображені з позитивної (один князь) та негативної (інший князь), в есе докладно показати як вони представлені на сторінках літопису (про які вчинки й епізоди їх життя, діяльності і правління розповідається в літописі) та пояснити чому літописець (або літописці) саме так позитивно або негативно зображує цих князів, яку мету переслідує змальовуючи їх як позитивних чи негативних персонажів історії.

Есе по темі 3 – на власний вибір обрати козацького гетьмана (не обов'язково з числа вказаних у темі семінарського заняття), в есе порівняти як він представлений на сторінках літописів Самовидця, Г. Граб'янки та С. Величка (на яких аспектах його життя, діяльності, політичної орієнтації й гетьманування вважають за потрібне наголосити кожен з цих трьох літописців) та пояснити чому козацькі літописці саме так (позитивно, негативно або нейтрально) зображують цього гетьмана.

Есе старости груп мають надіслати на електронну адресу викладача, який в їх групі проводить семінарські заняття:

o.vinnychenko@gmail.com

o_duch@yahoo.com

o_celujko@meta.ua

Терміни надіслання есе:

до теми 2 – не пізніше 9 квітня 2020 р.

до теми 3 – не пізніше 23 квітня 2020 р.

Семінарське заняття 2 **Давньоруське літописання (2 пари).**

Джерела: “Повість минулих літ”, Київський літопис, Галицько-Волинський літопис

Питання до джерел:

1. Давньоруські літописи:
 - а) автори й укладачі (як впливала особа автора на зміст літопису?);
 - б) час і місце написання (коли і де писали літописи?);
 - в) причини написання (чому і для чого писали літописи?);
 - г) джерела інформації (звідки брали відомості і про що писали літописці?);
 - д) структура (за яким принципом вписували відомості в літописи?);
 - е) списки і копії (чому різняться окремі редакції і списки літописів?).
2. Літописні відомості про утворення Руської держави.
3. Образи руських князів на сторінках літописів:
 - а) Володимир Святославович (статті літопису за роки 980–1015) і Святополк Окаянний (статті літопису за роки 1015–1019);
 - б) Олег Святославович (статті за роки 1078, 1083, 1094–1096, 1115) і Володимир Мономах (статті за роки 1093, 1097, 1103, 1111, 1113, 1126);
 - в) Данило Галицький (статті за роки 1208, 1224, 1240, 1250, 1254, 1255, 1259, 1264) і Володимир Василькович (статті за роки 1272, 1281, 1287).
4. Достовірність та інформативність давньоруських літописів.

Джерела:

Літопис Руський / Пер. Л. Є. Махновця. Київ, 1989.

Повесть временных лет. Ч. 1 / Текст и перевод В. П. Андриановой-Перетц. Москва; Ленинград, 1950.

Галицько-Волинський літопис. Дослідження, текст, коментар / За ред. М. Ф. Котляра. Київ, 2002.

Галицько-Волинський літопис. Львів, 1994.

Лаврентьевская летопись // Полное собрание русских летописей. Москва, 1962. Т. 1.

Радзивилловская летопись // Полное собрание русских летописей. Москва, 1989. Т. 38.

Література:

Бережков Н. Г. Хронология русского летописания. Москва, 1963.

Генсьоровський А. Галицько-Волинський літопис (процес складання, редакції, редактори). Київ, 1958.

Грушевський М. Історія України-Руси. Київ, 1991. Т. 1.

Грушевський М. Хронологія подій Галицько-Волинської літописи // Записки НТШ. Львів, 1901. Т. 41. С. 1–72.

Вілкул Т. Літопис і хронограф. Студії з домонгольського київського літописання. Київ, 2015.

Котляр М. Ф. Галицько-Волинський літопис XIII ст. Київ, 1993.

Лихачев Д. С. Русские летописи и их культурно-историческое значение. Москва; Ленинград, 1947.

Приселков М. Д. История русского летописания XI–XV вв. Москва, 1940.

Рыбаков Б. А. Древняя Русь. Сказания, былины, летописи. Москва, 1963.

Толочко А. Очерки начальной Руси. Киев; Санкт-Петербург, 2015.

Толочко П. Літописи Київської Русі. Київ, 1994.

Франчук В. Ю. Киевская летопись. Киев, 1986.

Шахматов А. А. Обзорение русских летописных сводов XIV–XVI вв. Москва, 1938.

Семінарське заняття 3
Козацьке літописання (2 пари).

Джерела: “Літопис Самовидця”, “Літопис Григорія Граб’янки”, “Літопис Самійла Величка”

Питання до джерел:

1. Козацькі літописи:
 - а) автори;
 - б) причини й мотиви написання;
 - в) джерела інформації;
 - г) структура.
2. Відомості про походження козаків та причини їх війни з Польщею на сторінках козацьких літописих.
3. Оцінка діяльності гетьманів на сторінках козацьких літописів:
 - а) Богдана Хмельницького;
 - б) Юрія Хмельницького;
 - в) Івана Виговського;
 - г) Івана Брюховецького;
 - д) Петра Дорошенка;
 - е) Дем’яна Многогрішного;
 - є) Івана Самойловича.
4. Достовірність та інформативність козацьких літописів.

Джерела:

Літопис Самовидця / Видання підготував Я. І. Дзира. Київ, 1971.

Літопис гадяцького полковника Григорія Граб’янки / Переклад із староукраїнської Р. Г. Іванченка. Київ, 1992.

Величко С. В. Літопис / Пер. з книжної української мови, вст. стаття, комент. В. О. Шевчука. Київ, 1991. Т. 1–2.

і

Допоміжна література:

Герасименко Н. О. Історичні події на Україні 1657–1659 рр. (гетьманство І. Виговського) у висвітленні С. В. Величка. Київ, 1999.

Дзира І. Козацьке літописання 30-х – 80-х рр. XVIII ст.: джерелознавчий та історичний аспекти. Київ, 2006.

Дорошенко Д. І. Огляд української історіографії. Київ, 1996.

Марченко М. І. Українська історіографія (з давніх часів до середини XIX ст.). Київ, 1959.

Петровський М. Нариси історії України XVII – початку XVIII ст. (Досліди над Літописом Самовидця). Харків, 1930.

Соболь В. Літопис Самійла Величка як явище українського літературного бароко. Донецьк, 1996.